

Agencija za odgoj i obrazovanje

REPUBLIKA HRVATSKA

Hrvatsko Biološko Društvo 1885

ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

DRŽAVNO NATJECANJE IZ BIOLOGIJE

2011.

2. skupina
(8. razred)

Zaporka natjecatelja:

Broj mogućih bodova: 60

Broj postignutih bodova: _____

Postotak riješenosti testa: _____

Potpisi članova povjerenstva:

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

Napomena: Test se mora ispunjavati isključivo plavom ili crnom kemijskom olovkom

Prije nego što počneš s rješavanjem zadatka ili izradom praktičnog rada pažljivo pročitaj pitanja i upute za rad. Tada pristupi izradi zadatka. Tvoji odgovori trebaju biti čitko i jasno ispisani jer se u protivnom zadatak neće bodovati.

ZADATAK 1.

1. Pažljivo pogledaj slike koje su projicirane na zidu. Ukupno ćeš vidjeti četiri slike. Tvoj je zadatak da prepoznaš što pojedina slika predstavlja i da na temelju toga odgovoriš na postavljena pitanja vezana uz sliku. ***Svako točno rješenje donosi 1 bod.***

A) Na crtu napiši naziv (pojam) koji vidiš na slici 1.

Slika 1. _____

Odgovori na postavljena pitanja:

1. A	
5	

A1) Opiši tj. definiraj proces koji si vido/vidjela na slici.

_____
_____.

A2) Navedi točan naziv organa u kojem se događa taj proces.

Događa se u: _____.

A3) Ako pretpostavimo da je riječ o ljudskom organizmu, koliko će ukupno kromosoma u jezgri imati jedna stanica jedinke koja je nastala kao rezultat tog procesa? _____.

A4) Kako se naziva organ ljudskog tijela gdje se ugnježđuje nakupina stanica nastala mitozom nekoliko dana nakon procesa prikazanog na slici 1. ? _____.

B) Na crtu napiši naziv (pojam) koji vidiš na slici 2.

Slika 2. _____

Odgovori na postavljena pitanja:

1. B	
5	

B1) Navedi točno koji su organi građeni od tkiva prikazanog na slici 2.

_____
_____.

B2) Možeš li svojevrijeme utjecati na rad tih organa? Zaokruži točan odgovor DA NE

B3) Objasni kako to da u stanicama toga tkiva ima više jezgara.

B4) Navedi naziv drugog mišićnog tkiva koje je građom najbližije tkivu na slici 2 i u tijelu gradi samo jedan organ.

C) Na crtu napiši naziv (pojam) koji vidiš na slici 3.

Slika 3. _____

1. C	
5	

Odgovori na postavljena pitanja:

C1) Gdje je smješteno tkivo prikazano na slici?

C2) Navedi tri uloge prikazanog tkiva u organizmu. *Samo tri točna odgovora donose bod.*

C3) Ako bismo tkivo prikazano na slici 3 izvadili iz cijelog organizma odrasla čovjeka i stavili u menzuru, koliki bi bio volumen? _____.

C4) Zbog čega je to tkivo crvene boje? Objasni!

D) Na crtu napiši koji sustav organa vidiš na slici 4.

Slika 4. _____

1. D	
5	

Odgovori na postavljena pitanja:

D1) Koja je uloga sustava (za što je zadužen sustav) koji si vido/vidjela na slici 4?

D2) Navedi točan naziv organa koji je dio prikazanog sustava, a unutar kojeg su smješteni „nježni nabori“ koji nam omogućuju stvaranje glasa.

D3) Mišići koji okružuju prsni koš omogućuju prikazanom sustavu da izvodi dva pokreta od životnog značaja. Kako se nazivaju ta dva pokreta u kojima dolazi do izmjene plinova?

D4) Ukratko opiši građu najvećeg organa prikazanog sustava koji si vidio/vidjela na slici.

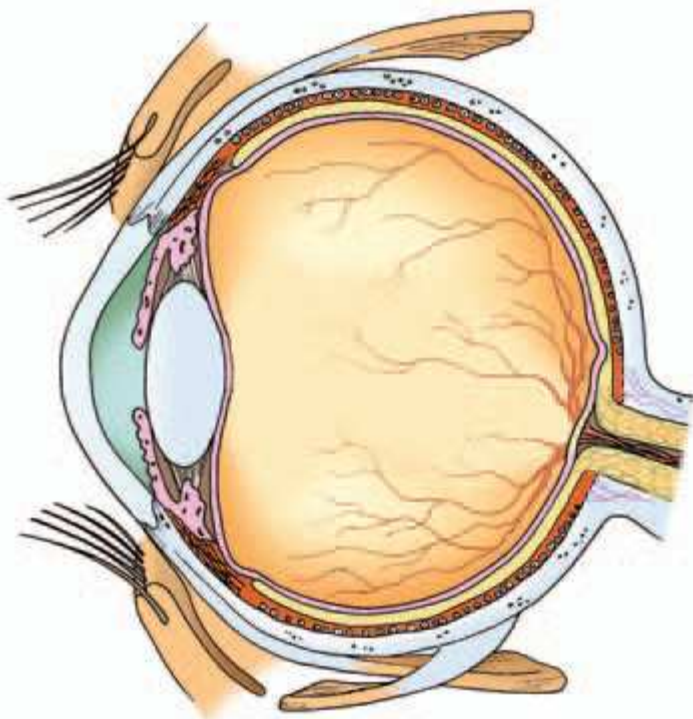

ZADATAK 2.

U sljedećem zadatku na slici oka označi strjelicom i napiši broj koji se nalazi ispred opisa označenog dijela. U prazninu u tablici pravilno imenuj taj dio. Točno označeni dio na slici donosi po 1 bod kao i svaki točno imenovani naziv po 1 bod. Ukupno 10 bodova u zadatku.

2.	
10	

<u>OPIS:</u>	<u>TOČAN NAZIV:</u>
1) Dio oka, bijele je boje i ima zaštitnu ulogu.	
2) Dio je žilnice i posjeduje pigment melanin.	
3) Građena je od štapića i čunjića.	
4) Mjesto koje ne posjeduje ni štapiće ni čunjiće.	
5) Prozirni dio oka koji lomi zrake svjetlosti	

ZADATAK 3.

U čašama označenim slovima A i B ispred tebe nalaze se sjemenke graha. U čaši A nalazi se 10 sjemenki crvene boje, a u čaši B 5 sjemenki crvene boje i 5 sjemenki bijele boje. Svaka sjemenka predstavlja jedan spolni kromosom u spolnim stanicama čovjeka.

Bez gledanja (slučajnim odabirom) uzmi po jednu sjemenku iz svake čaše i rasporedi ih u krugove na papiru ispred sebe tako da u svaki krug staviš po jednu sjemenku iz čaše A i po jednu sjemenku iz čaše B.

Nastavi stavljati sjemenke u krugove sve dok čaše ne budu prazne, a krugovi ispunjeni.

Razmisli i odgovori.

A) Čaša A predstavlja osobu _____ spola.

Objasni po čemu si to zaključio/zaključila.

3. A	
2	

B) Čaša B predstavlja osobu _____ spola.

Objasni po čemu si to zaključio/ zaključila.

3. B	
2	

C) Sjemenka crvene boje predstavlja spolni kromosom kojeg označavamo slovom _____, a sjemenka bijele boje spolni kromosom kojeg označavamo slovom _____ .

3. C	
2	

D) Koje stanice ljudskoga tijela mogu predstavljati krugovi na papiru?

Zaokruži slovo ispred točnog ili točnih odgovora. Samo potpuno riješen zadatak nosi 1 bod.

- a) oplođene jajne stanice
- b) spermalne stanice
- c) jajne stanice
- d) zigote
- e) embrionalne stanice

3. D	
1	

E) Koliki je udio (izražen postotkom ili razlomkom) stanica na papiru koje predstavljaju muški, odnosno ženski spol?

Račun:

3. E	
1	

Odgovor: _____

F) Koja spolna stanica određuje spol djeteta? _____

Obrazloži odgovor.

---

3. F	
3	

ZADATAK 4.

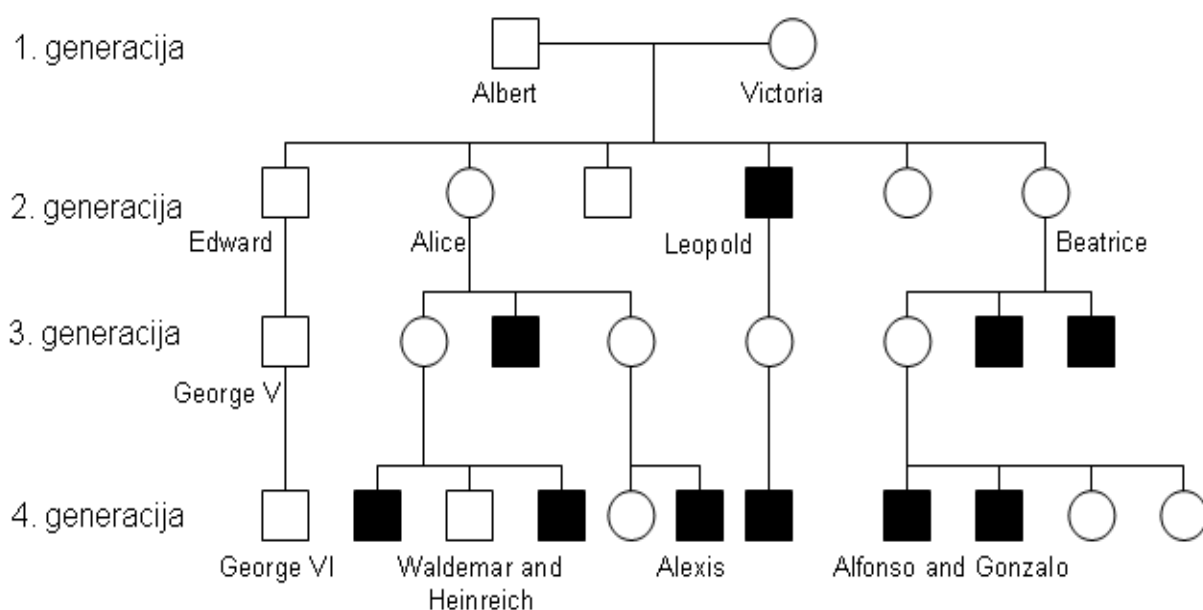
Slika 1. prikazuje rodoslovno stablo engleske kraljice Victorie (1819.-1901.). U biologiji je poznata kao najslavnija osoba u čijoj su obitelji mnogi članovi bolovali od neobične bolesti pod imenom hemofilija.

Hemofilija nastaje kao posljedica mutacije gena na X kromosomu. Gen za hemofiliju(h) je recesivan, a kromosome koji su nositelji navedenog gena označavamo kao X^h kromosome. Y kromosom ne može biti nositelj gena za hemofiliju. Zbog toga je kod muških osoba dovoljna prisutnost gena h samo na X kromosomu kako bi bolest bila izražena.

Crno označena polja na slici 1. predstavljaju osobe oboljele od hemofilije.

Polja u obliku kvadrata predstavljaju osobe muškoga spola (♂), a u obliku kruga osobe ženskoga spola(♀).

Prouči rodoslovno stablo (Slika 1.) i riješi zadatke prema uputi.

Slika 5. Rodoslovno stablo kraljevske obitelji

A) Nadopuni rečenice.

A1) Hemofilija je nasljedna bolest nemogućnosti _____ krvi kod ozljede.

4. A 1	
1	

A2) Kod zdravih osoba se na ozlijeđenom tkivu ili stjeci krvne žile u dodiru sa zrakom stvara krvni _____ koji se sastoji od niti bjelančevine _____ i krvnih _____ .

4. A 2	
3	

B) Na ova pitanja odgovori uz pomoć slike rodoslovnog stabla.

B1) Tko je u prvoj generaciji kraljevske obitelji bio nositelj gena X^h ako ni kraljica Victoria niti njezin suprug, princ Albert nisu imali simptome hemofilije?

_____

4. B 1	
1	

B2) Obrazloži zašto osoba koju si odabrao/la nema simptome hemofilije.

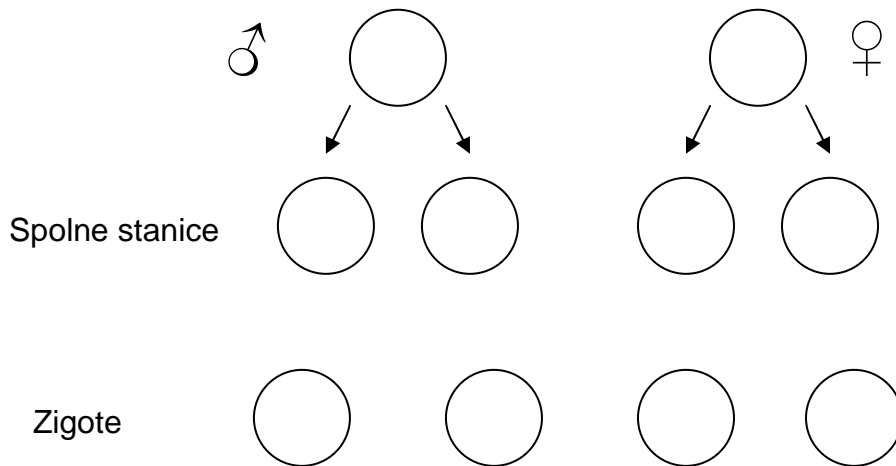
_____
_____
_____
_____

4. B 2	
1	

B3) Uzimajući u obzir oznaku za prisutnost gena za hemofiliju napiši oznake spolnih kromosoma u tjelesnim stanicama osobe koju si ponudio/la kao točan odgovor u zadatku B1 _____ .

4. B 3	
1	

B4) U sve prazne krugove na slici upiši oznake spolnih kromosoma uzimajući u obzir i oznaku za kromosome koji su nositelji gena za hemofiliju. Učini to na način da muška i ženska osoba budu princ Albert i kraljica Victoria iz prve generacije kraljevske obitelji. (Samo potpuno točno riješen zadatak nosi 1 bod)

4. B 4	
1	

B5) Uzimajući u obzir oznaku za prisutnost gena za hemofiliju, na prazne crte upiši oznake spolnih kromosoma iz zigote koja odgovara navedenom potomku prve generacije kraljevske obitelji.

Edward _____
 Leopold _____
 Alice _____

4. B 5	
3	

B6) Zadatak riješi tako da se koristiš rezultatima križanja iz zadatka B4). Izračunaj kolika je vjerojatnost (izražena u postotku ili razlomku) da muški potomci križanja prve generacije kraljevske obitelji imaju hemofiliju.

Račun:

4. B 6	
1	

Odgovor: _____

B7) U vrlo rijetkim slučajevima moguće je da se rodi djevojčica koja boluje od hemofilije. U tom slučaju roditelji takve djevojčice mogu biti:

(Zaokruži jedan ili više točnih odgovora. Svaki točan odgovor nosi jedan bod.)

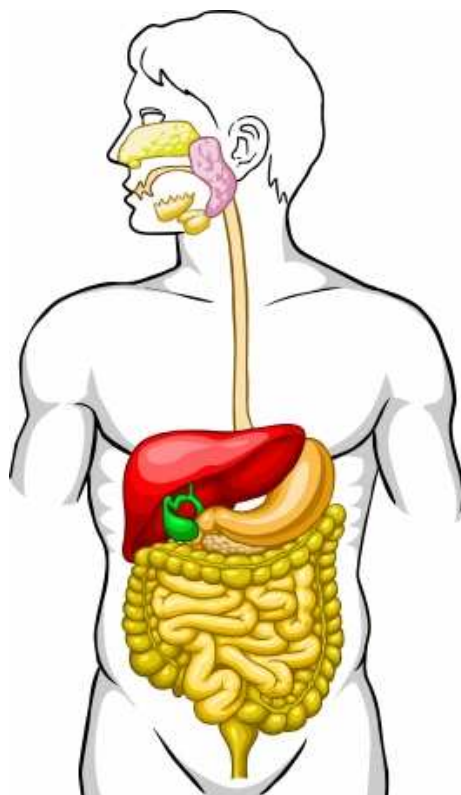
- a) zdrava majka koja je nositelj gena i otac hemofiličar
- b) zdrava majka koja nije nositelj gena i otac hemofiličar
- c) majka koja boluje od hemofilije i zdravi otac
- d) oba roditelja boluju od hemofilije
- e) zdrava majka koja je nositelj gena i zdravi otac

4. B 7	
2	

ZADATAK 5.

Imenuj i na crtežu strjelicom i brojem označi organe probavnog sustava na koje se odnosi navedena tvrdnja. Svaki točno imenovan pojam nosi 0,5 bodova i svaki točno označen pojam na slici 0,5 bodova. (0,5x10 = 5 bodova)

<u>OPIS:</u>	<u>TOČAN NAZIV:</u>
1) lučenje enzima za razgradnju škroba u jednostavnije šećere	
2) pohranjuje i u krv otpušta glikogen	
3) lučenje lužnatih probavnih sokova za neutralizaciju kiselog sadržaja	
4) sadrži žlijezde koje izlučuju pepsin	
5) vraćanje viška vode u krvni optok	

5.	
5	